

УДК 378.091:37.091.21

*Ніна Гайдук,
Галина Герасим,
Роман Корж*

ДО ПИТАННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

За останнє десятиліття соціальна й освітня політика щодо дітей і молоді з інвалідністю в Україні під впливом становлення та розвитку громадянського суспільства зазнала суттєвих змін. Сприйняття суспільством цієї групи людей змінювалося на відстані від понять «пацієнт» і «вихованець» у спеціалізованих закладах інтернатного типу до усвідомлення того, що ці люди є повноправними членами суспільства. Водночас розпочався процес впровадження інклюзивної освіти в дошкільних, шкільних і вищих навчальних закладах.

Навчання осіб з особливими потребами тісно пов'язане з процесом їх соціалізації упродовж усього життя, тому навчання дітей і молоді з інвалідністю спільно з іншими людьми має значний вплив на їх подальшу соціальну активність та інтеграцію у суспільство. Проте лише вступ людей з інвалідністю до освітніх закладів не гарантує їм рівного доступу до якісного навчання, оскільки у деяких із них можуть бути специфічні освітні потреби, що не завжди задовольняються у навчальному закладі. Саме тому для забезпечення рівних можливостей для здобуття освіти людьми з інвалідністю, їх повноцінної інклюзії у навчально-виховний процес необхідно запровадити комплекс інклюзивних заходів на всіх рівнях освіти – від дошкільної до вищої.

Питаннями дослідження впровадження інклюзивної освіти в загальноосвітніх навчальних закладах займалися українські науковці у галузі педагогіки (М. Захарчук, А. Колупаєва, М. Сварник, Н. Софій, М. Швед); педагогічної підтримки дітей з особливими потребами (С. Бадер, О. Василенко, К. Островська, В. Шпак, Т. Фаласеніді); визначення шляхів трансформації загальноосвітньої школи в інклюзив-

ну (С. Єфімова, Ю. Найда, Ю. Рибак,); виявлення теоретико-методичних засад діяльності громадських організацій у впровадженні інклюзивної освіти (І. Богданова, Т. Віноградова, Р. Краплич, Л. Климанська, Д. Пушкарьов, О. Софій, О. Ферт).

Сучасна наука і практика в галузі педагогіки та соціальної роботи ставить перед інклюзивною освітою нові завдання стосовно трансформації освітніх закладів задля задоволення широкого діапазону освітніх, інформаційних і соціальних потреб осіб з інвалідністю. Аналіз вітчизняних досліджень у зазначеному напрямі засвідчив відсутність цілісного, ґрунтовного розгляду проблеми імплементації інклюзивної освітньої політики у вищих навчальних закладах.

Метою статті є обґрунтування концептуальних засад становлення Служби доступності «Без обмежень» до можливостей навчання в Національному університеті «Львівська політехніка» на шляху імплементації інклюзивної освітньої політики в системі університетської освіти. Автори зосереджуються на завданнях аналізу законодавчої бази на міжнародному, національному і локальному рівнях як підґрунтя для створення рівних можливостей навчання у системі вищої освіти для людей з інвалідністю; виявлення передумов створення Служби доступності «Без обмежень» у Львівській політехніці; визначення концептуальних засад та особливостей імплементації інклюзивної освітньої політики у вищій школі на прикладі Львівської політехніки, у тому числі виокремлення специфіки використання інформаційних технологій як засобу інклюзії.

Зміна парадигми освіти осіб з інвалідністю визначена ратифікацією Україною в 1991 р. Конвенції ООН про права дитини, що проголошує право на освіту на підставі рівних можливостей та підтверджена у 2009 р. ратифікацією Конвенції ООН «Про права людей з інвалідністю», у якій акцентовано право особи з інвалідністю на освіту без дискримінації, на підставі рівності можливостей для інклюзивної освіти на всіх рівнях навчання впродовж усього життя [4; 5]. Цими міжнародними правовими документами висуваються вимоги до кожної держави, зокрема України, стосовно приведення національного законодавства у відповідність до зазначених міжнародно-правових документів.

У ст. 53 Конституції України право на освіту в країні задекларовано у такій редакції: «держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах» [6]. Право кожного на освіту закріплене законами України «Про освіту», «Про загальну

середню освіту», «Про вищу освіту», «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання»; наказами Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання», «Про затвердження Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах», «Про затвердження плану заходів щодо забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі дітей з інвалідністю» та іншими нормативно-правовими актами, в яких роз'яснюються особливості та можливості забезпечення безкоштовної освіти для дітей і молоді незалежно від стану здоров'я й інвалідності в усіх державних навчальних закладах незалежно від рівня акредитації [8]. Визначається, що основою набуття вищої освіти є державні освітні стандарти, обов'язкові для всіх студентів, незалежно від стану їх здоров'я. Незважаючи на вагоме законодавче опрацювання питання надання освітніх послуг в Україні на рівні початкової та середньої освіти, у вищезазначених законах і підзаконних актах не визначено шляхи впровадження існуючих правових документів у сфері інклюзивної освітньої політики у практику діяльності вищих навчальних закладів.

Отже, перед вищими навчальними закладами, зокрема Львівською політехнікою, постає важливе завдання розроблення та затвердження необхідних загальноуніверситетських нормативних документів для формування механізму реалізації інклюзивної освітньої політики в умовах вищої школи.

У відповідь на виклики часу та потреби українського суспільства на базі Національного університету «Львівська політехніка» за принципом соціальної інклюзії з урахуванням соціальної значущості та практичної необхідності підготовки фахівців із соціальної роботи і розвитку сфери соціальних послуг, як відгук на потреби людини з інвалідністю створена система професійної підготовки соціальних працівників «університет – громада». Ця освітня система є результатом відомого канадсько-українського проекту «Реформування соціальних служб» (1999-2003 рр.), виконаного за спонсорської підтримки Канадської Агенції з Міжнародного Розвитку (CIDA) у партнерстві з Факультетом соціальної роботи Манітобського університету (м. Вінніпег, Канада) та Канадським центром вивчення інвалідності. Чотирирічний проект складався з двох основних компонентів: освітнього компонента в галузі соціальної роботи та компонента інвалідності. Розвиток саме цих напрямів проекту справив значний вплив на рефо-

рмування політики у розвитку сфери послуг для осіб з інвалідністю та залучення їх до активного суспільного життя, зокрема освіти [9].

Створена у Національному університеті «Львівська політехніка» освітня система проектує передовий світовий досвід підготовки фахівців соціальної роботи на український ґрунт, адаптуючи цей досвід до вітчизняних умов. Її концептуальну основу складають, передусім, цінності професії «Соціальна робота», застосування екосистемного підходу та бачення людини в оточенні, наголос на наснаженні клієнта та перспективі «сильних сторін», формування соціальної активності фахівця, інтеграція теорії та практики, розуміння особливостей практики соціальної роботи в контексті політики, розвиток партнерських стосунків між університетом і громадою, державними та громадськими соціальними організаціями. В основу професійної діяльності соціального працівника покладено ідеологію здоров'язбереження. У розумінні здоров'я і своєї ролі в діяльності з поліпшення здоров'я окремих осіб, сімей, груп і громад соціальна робота пропагує холістичний, біо-психо-соціо-духовний підхід, акцентуючи на особливій увазі до людей з інвалідністю [3, с. 16, 55; 7].

Соціальна робота має на меті та бере на себе обов'язок виявляти й усувати перешкоди і несправедливості, що існують у суспільстві, допомагати та мобілізувати як окрему людину чи групу, так і громаду на підвищення рівня благополуччя та розвиток можливостей кожного для вирішення проблем. Ця професія ґрунтується на принципі, відповідно до якого кожна особа в суспільстві має невід'ємну цінність і гідність. Відносини між особою і суспільством є взаємодоповнюючими, і кожна особа має потенціал для того, аби зробити свій власний важливий внесок у розвиток суспільства. Кожен індивід, своєю чергою, має право жити в такому соціальному середовищі, яке є здоровим, поважає і підтримує своїх членів і дозволяє всім особам повною мірою розвивати власний неповторний потенціал. Працюючи із «системою клієнта», незалежно, чи цим клієнтом є окрема особа, сім'я, група, громада, чи суспільство, соціальна робота бере на себе роль партнера у стосунках, де потреби «системи клієнта» і його основне право на самовизначення є найважливішими завданнями [7, с. 12].

Вміння та навички, набуті студентами у процесі навчання в університеті, знайшли своє відображення у виконанні студентами інноваційних соціальних проектів та наданні послуг на базі соціальних організацій, що є важливою складовою практичної підготовки майбутніх соціальних працівників; у впровадженні результатів наукового

пошуку студентів та аспірантів у практику надання соціальних послуг у системі професійної підготовки соціальних працівників «університет – громада», створеної на базі НУ «Львівська політехніка», постійному залученні професорсько-викладацького складу кафедри соціології та соціальної роботи до впровадження й експертизи локальних і міжнародних проектів; розбудові партнерства між громадою й університетом як у галузі наукових досліджень, так і в практичній діяльності; залученні передового світового досвіду; створенні нових соціальних проектів і послуг [9].

Важливим результатом постійної, неухильної уваги до соціального оточення та реагування на виклики і потреби сьогодення, інтеграції теорії та практики є започаткування і розвиток інноваційних, громадсько базованих соціальних послуг, що водночас є реальним відгуком на соціальний запит стосовно задоволення потреб різних груп людей. Розвиток таких послуг є суттєво важливою складовою процесу соціальних змін, оскільки він допомагає окремим особам, сім'ям, групам, організаціям і громадам використовувати і розвивати існуючі джерела підтримки включно з власними особистими ресурсами та ресурсами існуючої мережі [1, с. 21].

Створена у Національному університеті «Львівська політехніка» система професійної підготовки соціальних працівників «університет – громада» значною мірою вплинула на формування політики університету в сфері інклюзивної освіти, скерованої на впровадження та дотримання міжнародних стандартів у цій сфері. Цілями, які визначає НУ «Львівська політехніка» у сфері інклюзивної освіти, є такі: забезпечити дотримання прав людини з інвалідністю та її рівного доступу до вищої освіти; сприяти розробленню та реалізації освітніх програм на основі ціннісного, зорієнтованого на людину підходу, центром уваги у застосуванні якого є студент; надавати підтримку студентові з інвалідністю у задоволенні його потреб у навчанні та інших життєво важливих потреб.

Проявом імплементації інклюзивної освітньої політики у Львівській політехніці є Служба доступності до можливостей навчання «Без обмежень» (далі – Служба «Без обмежень»), що створюється на основі соціальної моделі інклюзії «Пристосовуємо середовище, а не людину!» (англ., «Fix the Environment, but Not the Person!»), окремі рівні впливу якої на особу з інвалідністю у їх тісному взаємозв'язку для забезпечення задоволення потреб цієї особи з урахуванням екосистемного підходу подано на рис. 1.

**Рис. 1. Соціальна модель інклюзії
«Пристосовуємо середовище, а не людину!»**

Служба «Без обмежень» покликана забезпечити постійний супровід процесу навчання студентів з особливими потребами, які потребують спеціальних умов для одержання освітніх послуг, відповідно до підписаного 1 січня 2016 року Порядку денного у галузі сталого розвитку на період до 2030 року (англ., Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development) ООН та Цілі № 4 «Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж життя для усіх» [10, с. 2]. Отже, Служба «Без обмежень» ставить за мету забезпечення постійного супроводу навчального процесу студентів з інвалідністю, які потребують спеціальних умов для одержання освітніх послуг, формування інклюзивної свідомості, зокрема розуміння проблемності існування людей з інвалідністю в освітньому середовищі.

Основними завданнями Служби «Без обмежень» на шляху досягнення зазначеної мети визначено такі: поступово трансформувати Національний університет «Львівська політехніка» у безбар'єрний навчальний простір із реальним доступом до можливостей навчання для осіб з інвалідністю; активізувати науково-дослідницьку діяльність, спрямовану на забезпечення потреб осіб з інвалідністю; здійснювати супровід студентів з інвалідністю; виявити й оцінити ресурси університету, на регулярній основі забезпечувати зв'язок із зовнішнім оточенням (у тому числі з роботодавцями); налагодити та підтримувати тісні партнерські зв'язки з державними та громадськими органі-

заціями, об'єднаннями, фондами та представництвами, зокрема міжнародними, які вивчають, застосовують та поширюють передовий зарубіжний досвід професійно-практичної діяльності у сфері соціальної інклюзії, інклюзивної освіти зокрема; поширювати інформацію про можливості отримання вищої освіти для людей з інвалідністю, наявні ресурси та послуги, що розвиваються в університеті, залучати громаду до вирішення проблем кожного студента з інвалідністю.

Теоретико-методичні засади діяльності Служби «Без обмежень» визначає концепція соціальної інклюзії, що ґрунтується на дотриманні основних прав і свобод людини й утвердженні соціальної рівності. У контексті імплементації інклюзивної освітньої політики на базі НУ «Львівська політехніка» створюється система надання інклюзивних освітніх послуг, яка графічно представлена на рис. 2.

Рис. 2. Система надання інклюзивних освітніх послуг у НУ «Львівська політехніка»

Важливим аспектом діяльності Служби «Без обмежень» є використання інформаційних технологій як засобу реалізації інклюзивної політики та безпосереднього інструменту інклюзії людей з особливими освітніми потребами (передусім тих, хто змушений долати різноманітні перешкоди, зокрема архітектурні бар'єри). Різке зростання темпів глобалізації, інтенсивний розвиток науково-технічного потенціалу суспільства, перехід від медичної до соціальної моделі інвалідності, розширен-

ня застосування комунікаційних технологій спричинили об'єктивний процес проникнення інформаційних технологій в усі сфери життєдіяльності людства. У сучасному світі важливим є доступ до технологій інформаційного суспільства, що все більше проникають у кожен аспект життя суспільства, а також стають невід'ємною частиною повсякденного життя. Засоби інформатизації дедалі інтенсивніше інтегруються у навчальний процес, зокрема у вищому навчальному закладі, здійснюючи важливі впливи на особу, громаду, суспільство, породжуючи нові підходи та парадигми у сприйнятті людей з інвалідністю. Графічне зображення рівнів впливу інформаційних технологій як засобу інклюзії на людину з інвалідністю подано на рис. 3.

Рис. 3. Інформаційні технології як засіб інклюзії

Технологічні досягнення, розвиток технологій, зокрема інформаційних, вплинули на формування нових можливостей для людей з інвалідністю. Так, на мікрорівні доступ індивіда до інформаційних технологій виступає потужним засобом подолання соціальної ізоляції, незважаючи на особливості та генезис інвалідності. Наприклад, особи з проблемами зору чи незрячі за допомогою сучасних методик збільшення / виділення тексту, озвучування тексту в цифровому форматі, друку на принтерах шрифтом Брайля й інших методик отримують доступ до сучасної освіти шляхом ознайомлення з науковою літературою, підручниками, посібниками, публіцистикою, художньою літературою, періодикою. Доступ до он-лайн освіти у багатьох навчальних закладах світу є вимогою часу. Спілкування в соціальних мережах,

створення груп за інтересами та груп взаємопідтримки змінюють самосприйняття та самоусвідомлення осіб з інвалідністю, розширюють їх можливості та спектри взаємодії.

Розвиток інноваційних інформаційних технологій в академічному середовищі є показником мезорівня, тобто рівня трансформації академічного середовища, і спричиняється розвитком освітніх послуг і вимогами, що висуваються самими споживачами освітніх послуг – студентами з інвалідністю. Академічне середовище трансформується за такими напрямками: фізичний доступ (до будівель, аудиторій, лабораторій, бібліотек, читацьких зал, обладнання тощо); доступ до інформації (наприклад, наявність доступних цифрових аудіо-, відеоформатів, адаптованих тактильно-, аудіо-, відеотерміналів, дружніх і комплексних технологій, доступність Інтернету); інтелектуальний доступ (до змісту лекцій, завдань для виконання практичних і лабораторних робіт).

Академічна спільнота має стати тим середовищем, де панує соціальне включення осіб з інвалідністю, відбувається їх залучення до визначення власних потреб і прагнень; у відповідь на потреби споживачів здійснюється позитивне планування освітніх послуг; триває науковий пошук і відбувається технологічний розвиток; послуги пропонуються / розташовуються скрізь, де в них є потреба і місце; враховуються можливості надання послуг спільно з іншими громадсько базованими установами усіх форм власності; забезпечується надання мобільних послуг.

В епоху глобалізації вплив інформаційних технологій на суспільному рівні, тобто на макрорівні, спрямований на зміну соціальної парадигми у ставленні до людей з інвалідністю та формування нової соціальної та політичної культури. Процеси глобалізації помітно активізували всесвітні громадські організації та рухи та перетворили їх на вагомі суб'єкти планетарної політики, нарівні з транснаціональними корпораціями. Як результат, використовуючи інформаційні технології на глобальному рівні, суспільство здатне здійснити швидкі й ефективні зміни у ставленні до людей з інвалідністю як до рівноцінних партнерів [1].

Таким чином, Служба доступності до можливостей навчання «Без обмежень», яка створюється в Національному університеті «Львівська політехніка», націлена на забезпечення дотримання прав осіб з інвалідністю та їх рівного доступу до можливостей навчання і здобуття вищої освіти, що сприятиме їх максимальній функціональній незалежності й успіху в житті. Застосування передових технологій освіти, інтеграція ресурсів громади, охорони здоров'я і спорту дозволить студентам з особливими освітніми потребами, а в подальшому – випускникам стати

конкурентоспроможними на ринку праці. Діяльність Служби «Без обмежень» сприятиме забезпеченню відповідності системи надання інклюзивних освітніх послуг, що розвивається на базі НУ «Львівська політехніка», міжнародним освітнім і соціальним стандартам.

Подальшій імплементації інклюзивної освітньої політики у Національному університеті «Львівська політехніка» сприятиме: пошук і вивчення передових світових стратегій, технологій і досвіду, що дозволяють студентам з інвалідністю стати висококваліфікованими фахівцями, незалежними й успішними людьми; застосування виявлених передових світових стратегій, технологій і досвіду в удосконаленні існуючих і розробленні та впровадженні нових освітніх програм для надання підтримки студентам з інвалідністю; поширення набутих інноваційних стратегій, технологій і досвіду з надання підтримки студентам з інвалідністю серед інших університетів та організацій України.

Посилання:

1. *Гайдук, Н.* Модель професійної освіти в галузі соціальної роботи в Національному університеті «Львівська політехніка» / *Ніна Гайдук* // Реформування соціальних служб в Україні: сучасний стан та перспективи : Зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. / [за ред. *Неллі Ничкало, Бреда МакКензі*]. — Львів ; Вінніпег : Видавнича фірма «Малті-М», 2003. — С. 20-30.
2. *Горовий, В. М.* Національні інформаційні процеси в умовах глобалізації : монографія / *В. М. Горовий*. — Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2015. — 332 с.
3. *Клос, Л. Є.* Технології збереження здоров'я у соціальній сфері : навч. посібник / *Л. Є. Клос*. — Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. — 248 с.
4. Конвенція про права дитини. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021
5. Конвенція про права осіб з інвалідністю. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
6. Конституція України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
7. *МакКензі, Б.* До питання проведення ефективної практичної соціальної роботи в Україні: існуючі можливості та проблеми освіти в галузі соціальної роботи / *Бред МакКензі* // Реформування соціальних служб в Україні: сучасний стан та перспективи : Зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. / [за ред. *Неллі Ничкало, Бреда МакКензі*]. — Львів ; Вінніпег : Видавнича фірма «Малті-М», 2003. — С. 10-20.
8. Освіта осіб з особливими потребами. Нормативно-правова база. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
9. Психосоціальна підтримка дітей і молоді у складних життєвих обставинах у системі професійної підготовки соціальних працівників «університет – громада».

Досвід Національного університету «Львівська політехніка» / за заг. ред. Н. М. Гайдук, Л. Є. Кłos. — Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. — 28 с.

10. Цілі сталого розвитку: Україна. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://un.org.ua/images/documents/3929/2016%20SDGs%20Ukraine%20expert%20opinion%20ukr.pdf>

References (transliterated and translated):

1. *Hayduk, N.* Model profesiinoi osvity v haluzi sotsialnoi roboty v Natsionalnomu universyteti «Lvivska Politekhnik» (The Social Work Education Model at Lviv Polytechnic) // Reformuvannya sotsialnykh sluzhb v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy: Zb. materialiv Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. / [za red. *Nelli Nychkalo, Breda MakKenzi*]. Lviv; Winnipeg, 2003, P. 20-30. [in Ukrainian].
2. *Horovyi, V. M.* Natsionalni informacii protsesy v umovakh hlobalizatsii : monohrafija (National informational processes under the conditions of globalization : Monograph). Kyiv, 2015, 332 p. [in Ukrainian].
3. *Klos, L. Ye.* Tekhnologii zberezhennia zdorovia u sotsialniy sferi : navch. posibnyk (Technologies of health caring and health promotion in the social sphere : Tutorial). Lviv, 2015, 248 p. [in Ukrainian].
4. Konventsiia pro prava dytyny (Convention on the Rights of the Child). [Electronic resource]. Available at : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021 [in Ukrainian].
5. Konventsiia pro prava liudey z invalidnistiu (Convention on the Rights of Persons with Disabilities). [Electronic resource]. Available at : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 [in Ukrainian].
6. Konstytutsiia Ukrainy (The Constitution of Ukraine). [Electronic resource]. Available at : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
7. *MakKenzi, B.* Do pytannia provedennia efektyvnoi praktychnoi sotsialnoi roboty v Ukraini: isnuichi mozhlyvosti ta problemy osvity v haluzi sotsialnoi roboty (Towards effective social work practice in Ukraine: Opportunities and challenges for Social Work Education) // Reformuvannya sotsialnykh sluzhb v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy : Zb. materialiv Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. / [za red. *Nelli Nychkalo, Breda MakKenzi*]. Lviv; Winnipeg, 2003, P. 10-20. [in Ukrainian].
8. Osvita osib z osoblyvymy potrebamy. Normatyvno-pravova baza (Education of persons with special needs. The legal framework). [Electronic resource]. Available at : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html> [in Ukrainian].
9. Psykhosotsialna pidtrymka ditey ta molodi u skladnykh zhyttevykh obstavynakh u systemi profesiinoi pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv «universytet-hromada» . Dosvid Natsionalnoho universytetu «Lvivska Politekhnik» (Psychosocial support of children and youth in difficult life circumstances in the «university – community» system of professional education of social workers. The experience of Lviv Polytechnic National University) / Ed. by. *N. M. Haiduk, L. Ye. Klos*. Lviv, 2016, 28 p. [in Ukrainian].
10. Tsili staloho rozvytku : Ukraina. (Sustainable development goals: Ukraine). [Electronic resource]. Available at : <http://un.org.ua/images/documents/3929/2016%20SDGs%20Ukraine%20expert%20opinion%20ukr.pdf> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.10.16

Н. Гайдук, Г. Герасим, Р. Корж

**До питання імплементації
інклюзивної освітньої політики у вищій школі**

Автори статті розглядають проблему імплементації міжнародних і вітчизняних правових документів у сфері інклюзивної освіти у досвіді освітньої діяльності вищих навчальних закладів на прикладі Національного університету «Львівська політехніка». Існуюча законодавча база розглядається як основа для творення рівних можливостей навчання в системі університетської освіти для людей з інвалідністю. Виявлені передумови створення у Львівській політехніці Служби доступності до можливостей навчання «Без обмежень», сформовані з урахуванням передового міжнародного науково-практичного досвіду в сфері соціальної роботи. визначені цілі політики Львівської політехніки у сфері інклюзивної освіти, результатом реалізації якої стало формування системи надання інклюзивних освітніх послуг в університеті. Виділені особливості використання інформаційних технологій як потужного засобу інклюзії та трансформації особистісного, академічного та суспільного середовища для задоволення потреб людини з інвалідністю. Визначені перспективи подальшого розвитку системи надання інклюзивних освітніх послуг як механізму імплементації інклюзивної освітньої політики у вищій школі.

Ключові слова: інклюзивна освітня політика, міжнародні та вітчизняні правові документи, соціальна робота, служба доступності, система надання інклюзивних освітніх послуг, механізм імплементації політики.

N. Haiduk, H. Herasym, P. Korzh

**On the Implementation of Inclusive Educational Policy
in Higher Education**

The authors consider the issue of implementation of international and national legal documents in the field of inclusive education in the activities of higher educational establishments by the example of Lviv Polytechnic National University. The current legal framework is seen as the basis for creating equal educational opportunities for people with disabilities in the system of university education. The prerequisites for the establishment of «No Limits» services of accessibility to learning opportunities at Lviv Polytechnic, as developed on the basis of the advanced international scientific and practical experiences in the field of social work, are revealed. The objectives of the Lviv Polytechnic policy on inclusive education, the implementation of which resulted in the development of the system of inclusive

educational services at the University, are identified. The features of the application of the information technology as a powerful tool for inclusion and transformation of the personal, academic and public environment to meet the needs of a person with disabilities are highlighted. The prospects of further development of the system of inclusive educational services as a mechanism for the implementation of inclusive educational policy in higher education are determined.

Key words: inclusive educational policy, international and national legal documents, social work, accessibility services, system of inclusive educational services, mechanism for policy implementation.

Рецензент – доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник Л. А. Руденко